

РЕШЕНИЕ

№ 55

гр. София, 11.01.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 10-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на девети декември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Цветко Лазаров

Членове: Ралица Димитрова
Нина Стойчева

при участието на секретаря Теодора Т. Ставрева
като разгледа докладваното от Ралица Димитрова Въззивно гражданско дело
№ 20221000501646 по описа за 2022 година

Производството е образувано по въззивна жалба на „Юробанк България“ АД срещу решение № 261239/ 07.04.2022г. на СГС, ГО, 29 състав, постановено по гр.д. № 14773/19г., с което е отхвърлен искът й по чл.79 ЗЗД във вр. с чл.430, ал.1 от ТЗ за главница в размер на 50000евро, предявен като частичен.

Жалбоподателят излага, че първоинстанционното решение е необосновано, неправилно и постановено в противоречие с процесуалния закон. По делото е доказано, че кредитът е обявен за предсрочно изискуем на 10.11.2014г. и от тази дата е започнал да тече срокът за предявяване на иска пред съда, които изтича на 10.11.2019г. Това е неделя, неприсъствен ден.

Според чл.72, ал.2 от ЗЗД, когато последният ден от срока е неприсъствен, той свършва в първия следващ присъствен ден. Същото е установено и в чл.60, ал.2 от ГПК. Затова правото на иск е валидно упражнено на 11.11.2019г., който е последният възможен ден от петгодишният давностен срок. Срокът е спазен и погасителната давност не е настъпила. Счита, че по отношение на ответника Р. К. искът не е неоснователен поради проведено и приключило производство по несъстоятелност по отношение на ЕТ „Р.- Р.

К.“. Длъжник по сключения договор за кредит е Р. К. като физическо лице, а не едноличният търговец. Въпреки това първоинстанционният съд е приел, че при откриване на производството по несъстоятелност срещу длъжник-едноличен търговец в масата на несъстоятелността се включват и всички секвестрируеми вещи на самото физическо лице. Подобно разширително тълкуване не намира опора в закона. Съгласно чл.614, ал.2 от ТЗ в имуществото на длъжника- едноличен търговец се включва една втора част от вещите, правата върху вещи и парични влогове- СИО. Нищо друго от личното имущество на физическото лице не се включва в масата на несъстоятелността на едноличния търговец. Неправилен е изводът на съда, че в случая намира приложение нормата на чл.739, ал.1 от ТЗ. След заличаване на едноличния търговец всички дългове на самото физическо лице се запазват и срещу тях може да бъде изпълнявано, като се отчете тяхната секвестрируемост.

Затова моли въззивния съд да отмени първоинстанционното решение и да постанови друго, с което да уважи предявения иск.

Р. К. и Е. К. в депозиран писмен отговор и в съдебно заседание чрез процесуалния си представител оспорват жалбата. Считат, че не намират приложение чл.72, ал.2 от ЗЗД и чл.60, ал.2 от ГПК по отношение на института на погасителната давност. Тя няма за предмет извършването на материалноправни или процесуални действия. Тези разпоредби се отнасят до невъзможността на страната по съдебно дело да изпълни или извърши процесуално действие. Ищецът е пропуснал да прекъсне давността, която е изтекла на 10.11.2019г. Считат за неоснователни доводите, развити в жалбата по отношение на чл.614 и чл.739, ал.1 от ТЗ.

Съдът след като обсъди събраните по делото доказателства в първоинстанционното и въззивно производство по реда на чл.235 от ГПК намира за установено следното от фактическа правна страна:

СГС е сезиран с иск по чл.430, ал.1 от ТЗ във вр. с чл.79, ал.1 от ЗЗД. В исковата молба ищецът „Юробанк България“ АД твърди, че между „Българска пощенска банка“ АД с последващо наименование „Юробанк и Еф Джи България“ и „Юробанк България“ АД, и ответниците е сключен договор за кредит № HL945/29.04.2005г. Въз основа на него им е предоставен кредит от 95 118 евро предназначен за покупка на жилищен

имот на основание предварителен договор, представляващ ап.6, находящ се в гр. ***, ет. *, ул. „****“ със застроена площ от 153, 15 кв.м., заедно с избено помещение и гараж. Кредитополучателите са съпрузи и на основание чл.32, ал.2 от СК отговарят солидарно за задълженията, поети за задоволяване на нужди на семейството. Кредитът е усвоен изцяло на 03.05.2005г. На 29.04.2005г. е вписана законна ипотека върху закупувания недвижим имот. Крайният срок за погасяване на кредита е 03.05.2025г. Падежът на погасителната вноска е трето число на месеца. Към договора за кредит са сключени седем допълнителни споразумения, които са неразделна част от банковата сделка. В съгласие със сключените допълнителни споразумения кредитополучателите са дали съгласие за преоформяне от банката на непогасени към сключването им плащания чрез натрупване към редовната усвоена и непогасена главница . С нотариален акт № 199/ 2009г. в полза на банката ответниците са учредили договорна ипотека върху друг недвижим имот. Поради необслужване на кредита Банката е обявила цялото задължение за изискуемо на основание чл.18 от договора за кредит. Това е станало с изпратена нотариална покана № 4311/ 24.10.2014г., връчена на ответниците на 10.11.2014г. Към датата на обявяване на предсрочната изискуемост незаплатените задължения са в размер на 21 555, 04 евро/ 21 просрочени вноски/, като падежът на първата просрочена вноска е 10.02.2013г. Към настоящия момент задълженията на ответниците са : 75 900, 75 евро – главница, 13 788, 31 евро- дължими просрочени лихви по договора и 1978, 39 евро- неплатени такси. Затова ищецът моли съда да осъди ответниците да му заплатят солидарно сумата от 50 000 евро – главница, представляваща част от 75 900, 75 евро, в едно със законната лихва върху нея, считано от датата на подаване на исковата молба. Претендира разноски.

В срока по чл.367 от ГПК ответниците са подали отговори на исковата молба. В тях правят възражение за нередовност на исковата молба и възражение за изтекла в тяхна полза погасителна давност, тъй като всички вноски, чиито падеж е настъпил на 11.11.2014г. са погасени по давност. Считат, че предсрочната изискуемост е настъпила на 10.04.2013г. и към завеждане на делото е изтекъл петгодишният давностен срок. По отношение на Р. К. се навежда и друго основание за неоснователност на иска. Същият е бил регистриран като едноличен търговец. С решение № 186/29.11.2013 по

т.д. № 153/2013г. на СОкр.С е открито производство по несъстоятелност по отношение на него. Обявено е неплатежоспособност от 01.01.2011г. Тъй като ЕТ „Р.- Р. К.“ не е самостоятелен правен субект, различен от физическото лице Р. К., то и като физическо лице той е изпаднал в неплатежоспособност. Всички вземания са погасени на основание чл. 739, ал.1 от ТЗ. Банката е пропуснала сроковете за предявяване на вземанията си спрямо Р. К.. Неприложима е разпоредбата на чл.739, ал.2 от ТЗ.

Не се спори, а и от представения договор за кредит за покупка на недвижим имот № HL945/29.04. 2005г. и допълнителни споразумения към него е видно, че между ищеца „Юробанк България“ АД/ „Българска пощенска банка“ АД/ и ответниците са възникнали договорни отношения за отпускане на кредит от 95 118 евро. за покупка на недвижим имот, подробно описан в договора. Неразделна част от тях са погасителни планове, от които се установява, че крайната дата за издължаване на кредита е 03.05.2025г.

Не се спори, че кредитът е усвоен изцяло.

По делото са представени седем броя допълнителни споразумения като по две от тях от 18.07.2011г. и 28.02.2012г. е извършена констатация по представен оригинал и копията, съдържащи се по делото, и е установена идентичност между тях. В отговора на исковата молба Е. К. е оспорила тези две споразумение по отношение на тяхната автентичност спрямо нея. Твърди, че тя не ги е подписала. Във връзка с това оспорване е допусната графологична експертиза, която е установила, че подписите, положени в тях не са на Е. К.. По отношение на нея тези два частни диспозитивни документа не са истински.

Съдът възприема заключението на почерковата експертиза като обективна и безпристрастна.

На основание чл.183 от ГПК е изключено от доказателствата по делото допълнително споразумение от 02.04.2007г.

Не се спори, че ответниците са сключили предварителен договор за покупко- продажба на недвижимия имот, описан в договора за кредит. За обезпечаване на кредита е вписана законна ипотека. С нот. акт № 197/29.04.2005г. е сключен окончателен договор за покупко- продажба на

недвижимия имот, за покупката на който е отпуснат кредита.

Не се спори, че с нот. акт № 199/03.04.2009г. ответниците са учредили договорна ипотека в полза на банката върху друг техен имот.

По делото е представена нотариална покана от 24.10.2014г., адресирани до ответниците, с които кредитът е обявен за предсрочно изискуем от банката, връчена им на 10.11.2014г.

Във връзка с възражението си за неоснователност на иска поради проведено производство по несъстоятелност по отношение на ЕТ „Р.- Р. К.“ са представени решение № 186/29.11.2013г. по т.д. № 153/13г., постановено по реда на чл.625 от ТЗ, решение № 67/10.06.2014г. постановено по същото дело на основание чл.710 от ТЗ, първа частна сметка, списък на приетите и неприетите вземания на кредитори на едноличния търговец.

В хода на съдебното дирене е допусната и приета счетоводна експертиза – основна и допълнителна, която е установила задълженията на ответниците по договора за кредит от 29.04.2005г., наличието на капитализация на лихви и такси към главницата. Общият размер на последната заедно с капитализацията. Експертът е установил, че кредитът е усвоен на 03.05.2005г., когато е заверена сметката на Р. К. със сумата от 95 118 евро. Последната вноска по кредита е направена на 21.01.2013г. в размер на 25.20 евро и с нея са погасени главница, лихви и такси. Последната изплатена месечна вноска е с падеж 10.01.2013г. и е погасена на 21.01.2013г. В заключението са посочени по размер капитализирани задължения. Вещото лице е посочило размера на непогасената главница. В съдебно заседание то е допълнило заключението си.

Съдът възприема заключението като компетентно, безпристрастно и обосновано.

В хода на процеса са събрани и други писмени доказателства с оглед твърденията и възраженията на страните.

СГС е приел, че предявения иск е неоснователен поради изтекла погасителна давност, а по отношение на Р. К. е приложил и разпоредбата на чл.739, ал.1 от ТЗ.

Пред настоящата инстанция нови доказателства не са ангажирани.

При така установената фактическа обстановка от правна страна съдът

приема, че предмет на въззивно разглеждане са обективно и субективно съединен иск по чл.430, ал.1 от ТЗ във вр. с чл.79, ал.1 от ЗЗД.

Въззивният съд се произнася служебно по валидността на първоинстанционното решение, по допустимостта му в обжалваната част, а по отношение на правилността му е обвързан от посочено в жалбата- чл.269 от ГПК, с изключение на допуснато нарушение на императивна материалноправна норма.

Обжалваното решение е валидно и допустимо.

По правилността му.

Не се спори по делото, че облигационното правоотношение между страните произтича от договор за кредит за покупка на недвижим имот № HL945/29.04.2005г. , който има своята легална дефиниция в чл.430 от ТЗ. Според нея банката отпуска на заемателя парична сума, която той е длъжен да върне след изтичане на срока. Банковият кредит се отпуска с определ. цел, при конкретно посочени условия и срок. За отпускната сума кредитополучателят дължи лихва. Договорът за банков кредит се сключва в писмена форма, която е изискване за валидността му. Той се смята за сключен от момента на постигане на съгласието. От това легално определение като характеристики на договора за банков кредит могат да се посочат, че той е двустранен, консенсуален, възмезден и срочен. Процесният договор за кредит е действителен когато е сключен в изискуемата от закона форма, като страните по него са постигнали съгласие по съществените му елементи- размер на кредита, падеж и размер на месечните погасителни вноски, срок на издължаването му.

Ищецът извежда своето субективно материално право от договор за кредит, за който не е спорно, че е сключен с ответниците и по който той има качеството на кредитор. Той е активно материалноправно легитимиран да търси защита при накърняването му, което предполага и неговата процесуална легитимация като надлежна страна в процеса.

Пасивната материалноправна легитимация на К.и произтича от същия договор, по който те са кредитополучатели, т.е. носители на задължения по материалното правоотношение и които кореспондират на насрещните права на кредитора. С оглед твърденията в исковата молба и неоспорване на

фактите от ответниците се обосновава пасивната им процесуална легитимация и качеството им на надлежна страна. На основание договора за кредит те са солидарно отговорни по отношение на банката за погасяване на отпуснатия финансов ресурс.

В тежест на ищеца на основание чл.154 от ГПК е да докаже наличието на валиден договор за кредит и че е предоставил парични средства в договорения размер на ответниците- кредитополучатели.

В тежест на ответниците е да докажат, че са изпълнили задълженията си по договора за кредит точно и според уговореното в него, както и всички наведени правопогасяващи, правоотлагащи или правоизключващи възражения, които ги освобождават от отговорност.

Тежестта на доказване означава всяка страна да докаже всички факти, твърдения и възражения, от които черпи за себе си благоприятни правни последици. При недоказването им съдът трябва да приеме, че те не са се осъществили.

От допуснатите счетоводни експертизи се установява, че на 03.05.2005г. по сметка на ответника Р. К. е преведена сумата от 95 118 евро. Този факт не се оспорва по делото. С този превод кредитът е бил усвоен и с него банката е изпълнила задължението си по чл.1 от договора за кредит да предостави на кредитополучателите договорения паричен ресурс.

Не се оспорва, че първото просрочие на дълга е станало след 10.02.2013г. От този момент длъжниците не са платили месечните погасителни вноски, които към датата на обявяване на кредита за предсрочно изискуем са били 21 на брой. Това е дало основание на кредитора да упражни правото си по чл.18 от договора за кредит и да превърне неиздължената част от задължението в предсрочно изискуемо. Съгласно т.18 от ТР № 4/2013/18.06.2013г. на ОСГТК на ВКС предсрочната изискуемост представлява изменение на договора, което настъпва с волеизявление само на едната страна при наличието на две предпоставки: обективен факт на неплащането и упражнено от кредитора право да обяви кредита за предсрочно изискуем. Предсрочната изискуемост се отнася само до вноските, които са с ненастъпил падеж. Такава не може да бъде обявена по отношение на вече падежиралите вноски към момента на обявяването ѝ. С превръщане на кредита в предсрочно изискуем длъжникът се лишава от

преимуществото на срока. Няма изискване в закона или в практиката с какъв документ и съдържание кредиторът да обяви на длъжника предсрочната изискуемост. Необходимо е да има ясно и недвусмислено негово изявление в тази насока. Преценката, че е такава се прави от съда във всеки конкретен случай. Няма пречка длъжникът да бъде уведомен за настъпването ѝ с нотариална покана или писмо, както е в настоящият случай. Предсрочна изискуемост настъпва както по отношение на главницата, така също и за дължимите лихви и такси/ Р № 106/20.06.2017г. оп т.д. № 60152/16г., IV г.о. на ВКС/. Предсрочната изискуемост на вземането по договора за кредит променя изискуемостта на вноските, които не са подлежали на изпълнение към датата на настъпването ѝ. Затова следва да се приеме, че спрямо въззивниците е настъпила предсрочна изискуемост на непадажиралите вноски по кредита и другите акцесорни вземания, тъй като са били налице предпоставките за това. Предсрочната изискуемост спрямо К.и е настъпила на 10.11.2014г., когато им е връчена адресираната до тях нотариална покана.

В процеса своевременно ответниците са въвели правопогасяващо възражение, целта на което е да се освободят от отговорност, а именно, че вземането на кредитора е погасено по давност на основание чл.110 от ЗЗД. Погасителната давност е юридически факт, който води до погасяване на правото на иск и на принудително изпълнение. Тя е период от време, през който, ако носителят на едно субективно право не го упражни, се погасява възможността да поиска принудителното му изпълнение. Погасителната давност е защитно средство на длъжника, чрез което той може да се брани в един исков процес, когато кредиторът поиска изпълнение на своето вземане. Ако кредиторът, въпреки наличието на предпоставките за това, не е обявил кредита за предсрочно изискуем към датата на подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение, давност не е започнала да тече. Това не освобождава длъжника от задължението да плаща анюитетните вноски на съответните падежи. При настъпила предсрочна изискуемост целият дълг става дължим. Задължението по договора за кредит е неделимо, макар че кредиторът е приел разсрочено плащане. За да изпълни точно длъжникът трябва да престира месечната погасителна вноска на определен ден- падеж. Именно това е моментът , от който тази част от разсроченото задължение става изискуема и от тогава започва да тече срокът на погасителната давност за съответната вноска. При обявяване на предсрочна изискуемост на

кредита изискуемостта настъпва по отношение на онези вноски, които са с ненастъпил падеж и от момента на достигане на волеизявлението до длъжника. От тогава настъпва изискуемост на вземането на кредитора на основание чл.114 от ЗЗД и започва да тече срокът на погасителната давност. От доказателствата по делото е видно, че претендираната главница включва както падежирали, така е непадежилирали вноски. При обявена предсрочна изискуемост погасителната давност започва да тече от датата, на която волеизявлението на кредитора е достигнало до длъжника, тъй като от тогава вземането е изискуемо- чл.114 от ЗЗД./Р № 21/08.01.2021г. по т.д. № 3069/18г., ВКС, I т.о./ В случая това е 10.11.2014г. Погасителната давност освен като юридически факт, следва да се разглежда и като срок. Определянето на края на давностния срок става по общите правила за броене на сроковете. Тъй като институтът на погасителната давност е част от материалното право, то правилата следва да се търсят в общия материален закон, какъв е ЗЗД. Разпоредбата на чл.72 дава правилото за броене на сроковете, като предвижда в своята втора алинея, че ако срокът изтича в неприсъствен ден, то той свършва в първия следващ присъствен ден. Тази норма не предвижда как се брои срок, който е определен в години. В решение № 8/25.08.1998г. по гр.д. № 432/97г. на ВКС, V г.о. е посочено, че когато погасителният давностен срок се брои по години и поради липсата на регламентация за такъв срок, трябва да се приложи правилото за срока, който се брои по дни. За месеци и седмици е невъзможно, тъй като законът визира календарен срок, какъвто не е петгодишният давностен срок. В решение № 8/12.02.2014г. по гр.д. № 3705/13г., ВКС, III г.о. е възприет друг подход, като е приложен по аналогия чл. 60, ал. 2 от ГПК и по пътя на тълкуването на нормативните актове - чл. 46, ал. 2 ЗНА, следва да се приложи и за броенето на сроковете в материалния закон. В последното е прието, че срокът е изтекъл в неделя, неприсъствен ден, поради което следва да се приложи чл.72, ал.2 от ЗЗД, респективно чл.60, ал.6 от ГПК и срокът да се счита изтекъл в следващия първи присъствен ден. В случая не е спорно, че погасителният давностен срок е с начало 10.11.2014г. и с краен момент 10.11.2019г. Това е неприсъствен ден, неделя, поради което следва да се приеме, че петгодишният давностен срок по чл.110 от ЗЗД е изтекъл на 11.11.2019г., в който ден е предявена исковата молба в съда. Тя е подадена в последния ден на срока и прекъсва погасителната давност на основание

чл.116, б. „б“ от ЗЗД. Броенето на срока и по двата визириани начини в посочените две съдебни решения на ВКС изтича в един и същи ден - 11.11.2019г. В този смисъл претендираното вземане от ищеца не е погасено по давност. Възражението за изтекла погасителна давност е неоснователно.

Второто погасяващо възражение е направено от ответника Р. К. в отговора на исковата молба и се отнася до открито спрямо ЕТ „Р.- Р. К.“ производство по несъстоятелност, като твърди, че в неплатежоспособност е изпаднал и той в качеството му на физическо лице. Твърди, че началната дата на неплатежоспособността на едноличния търговец е 01.01.2011г. До завеждане на настоящото дело са изминали повече от осем години и вземанията на ищеца по договора за кредит са погасени по давност спрямо него. Пзовава се на чл.617 от ТЗ като твърди, че всички задължения са станали изискуеми от датата на решенето за обявяване на несъстоятелността. Това е станало с решение от 10.06.2014г. и следователно и на това основание вземанията на ищеца са погасени по давност, тъй като са изминали повече от пет години. Пзовава се и на чл.739, ал.1 от ТЗ, тъй като банката не е предявила вземанията си в производството по несъстоятелност на едноличния търговец.

Няма спор по делото, че Р. К. е бил регистриран като едноличен търговец по смисъла на чл.56, ал.1 от ТЗ. Такава регистрация не води до възникването на нов субект. Всички права и задължения във връзка с търговската дейност се обединяват от личността на лицето, признато за търговец. Във връзка с търговската си дейност едноличният търговец притежава търговско предприятие по смисъла на чл.15, ал.1 от ТЗ. По смисъла на тази разпоредба то се определя като съвкупност от права, задължения и фактически отношения. Едноличният търговец извършва по занятие търговска дейност, във връзка с която влиза в облигационни отношения с трети лица. Имуществото му, включено в търговското предприятие, е обособено от семейната имуществена общност, когато той е в брак. / ТР № 2/27.12.2001г. на ОСГК на ВКС./ От друга страна няма пречка самото физическо лице да сключва договори и да влиза в отношения с трети лица извън дейност си, която осъществява като търговец. За да направи преценка дали то действа за целите на частен интерес или в рамките на осъществяваната от него търговска дейност като едноличен търговец трябва

да се прецени и естеството на представляващата предмет на договора стока или услуга. В случая предмет на договора за кредит е недвижим имот – жилище, което не може да се счита, че се купува във връзка с осъществяваната търговска дейност от Р. К. като едноличен търговец. То се закупува с цел задоволяване на нуждите на семейството. Поради това той действа за целите на частен интерес като физическо лице, а не като търговец. В този смисъл обявяването на едноличния търговец в несъстоятелност не задължава ищеца като кредитор да предяви вземането си в производството по несъстоятелността, за да бъде прието и удовлетворено при осребряване на имуществото, включено в масата на несъстоятелността. Паричното задължение по процесния договор за кредит не е включено в търговското предприятие като съвкупност от права, задължения и фактически отношения. Затова не може да се приеме, че това задължение е станало изискуемо от датата на решението за обявяването на длъжника в несъстоятелност. Производството по несъстоятелност, уредено в Част четвърта на ТЗ, има за цел да осигури справедливо удовлетворяване на кредиторите и възможност за оздравяване на предприето на длъжника- чл.607, ал.1 от ТЗ. Съгласно чл.607а от ТЗ то се открива за търговец като няма ограничение на неговата правоорганизационна форма. Предвиденото универсално принудително изпълнение, което се развива в несъстоятелността, не е насочено към физическите лица. С договора за кредит Р. К. е поел задължение, което е пасив за неговото имущество като физическо лице и не съставлява имущество на едноличния търговец, не е вещь или права върху вещи. „Юробанк България“ АД не е кредитор на едноличния търговец, за да предяви вземането си по договора за кредит от 29.04.2005г. в развилото се срещу него производство по несъстоятелност. По отношение на приложението на чл.739, ал.1 от ТЗ спрямо търговците, обявени в несъстоятелност, е прието ТР № 2/13.07.2020г. на ОСТК на ВКС, но разрешението дадено в т.1 от него не намира приложение в случая. По отношение на физическото лице Р. К. не е обявена неплатежоспособност заедно с тази на едноличния търговец, поради което вземанията на банката не са погасени на основание чл.739, ал.1 от ТЗ. Националното право не регламентира обявяване в несъстоятелност, респективно фалит на физическо лице. Затова Р. К. като физическо лице отговаря по договора за кредит от 29.04.2005г. и възражението му във връзка с откритото производство по несъстоятелност и погасяване на вземането на

банката спряно него и като физическо лице е неоснователно.

При тези изводи въззивният съд следва да се произнесе по съществото на спора.

В проведеното пред въззивната инстанция съдебно заседание съдът е обявил на страните, че ще се произнесе по неравноправни клаузи в договора за кредит и допълнителните споразумения към него. В изпълнение на задължението си да се произнесе служебно за такива съдът излага следното във връзка с клаузата, предвиждаща предсрочна изискуемост на задължението.

Съгласно Р № 82/07.07.2022г., постановено по т.д. № 871/21г., ВКС, I т.о националният съд следва да направи и служебно преценка, ако не е бил сезиран от страната, за неравноправност на клаузата за предсрочна изискуемост през ограничен период като съобрази критериите, посочени в решение от 26.01.2017г. по дело С-421/14 на СЕС. Те са установени и в Решение от 14.03.2013г. по дело С-415/11г. на СЕС. Според тях Директива 93/13/ЕИО намира приложение по отношение на тази клауза от договор за кредит. Съдът е длъжен да провери дали възможността на продавача или доставчика да обяви целия кредит за предсрочно изискуем, зависи от неизпълнение от страна на потребителя/длъжника на основно в съответното договорно правоотношение задължение, дали тази възможност е предвидена в случаите, в които неизпълнението е достатъчно тежко с оглед срока на кредита и размера на задължението по него, дали клаузата дерогира приложимите в тази област правни норми и дали националното право предвижда подходящи и ефективни средства, позволяващи на потребителя, за когото се прилага такава клауза, да преустанови действието на договора на посочената изискуемост на кредита. Директива 93/13/ЕИО следва да се тълкува в смисъл, че не допуска тълкуване от съдебната практика на разпоредба от националното право, уреждаща клаузите за предсрочна изискуемост на задължение по договор за кредит, която забранява на националния съд, установил неравноправния ѝ характер, да я обяви за недействителна и да откаже да я приложи, когато на практика продавачът или доставчикът не я е приложил, но е спазил условията, предвидени в разпоредбата от националното право. Съдът следва да прецени дали клаузата от договора, уреждаща предсрочната изискуемост, отразява разпоредбата на

закона и до колко тя ограничава основанията за прилагането ѝ до предвиденото в нея. Ако не отразява точно законовия текст тя попада в приложното поле на директива 93/13/ЕИО и съдът е длъжен да прецени твърдения за неравноправен характер. При констатирана неравноправност националният съд съгласно чл.6, пар.1 от Директива 93/13 следва само да не прилага такава договорна клауза, така че тя да няма задължителна сила за потребителя, но без да се изменя съдържанието ѝ. Договорът трябва да продължи да действа без друго изменение освен произтичащото от премахването на неравноправните клаузи, доколкото съгласно нормите на вътрешното право съществува правна възможност така да се запази договорът./ дело C-421/14г./. Във всеки конкретен случай съдът следва да направи преценка за неравноправен характер на клаузите по договора, включително и на тази за предсрочна изискуемост, с оглед на обстоятелствата по делото. На такава преценка в настоящото производство подлежи клаузата на чл.18, ал.1и ал.2 от договора за банков кредит от 2005г., доколкото в нотариалната покана, с която задължението по кредита е обявено за предсрочно изискуемо, кредиторът се е позовал само на чл.18, без да посочи точната хипотеза, която се съдържа в нея. Според първата алинея неговото потестативно право да поиска плащане на остатъка от целия кредит възниква при непогасяване на която и да е вноска от кредитополучателя. А втората алинея предвижда това право да възникне при неиздължаване на три последователни месечни погасителни вноски. Първият критерий на преценка за неравноправност на клаузата за предсрочна изискуемост според практиката на СЕС е дали неизпълнението на длъжника е на основно задължение по договора. Това означава дали неизпълнението е свързано с предмета на договора, т.е. основната престация. Тя включва главница и договорна лихва. Видно от приетото заключение на счетоводната експертиза е, че кредитополучателите не са изпълнили свое основно задължение по договора, а именно не са платили в срок главница и лихви по договора. Преценката за тежестта на неизпълнението е обвързана от срока на договора за кредит и размера на задължението по него. Тежестта на неизпълнението е свързано с това каква част от задължението е платено и каква част от него остава дължима, съпоставено с оставащия срок на договора. Ако последната е незначителна в сравнение с погасеното, не може да се приеме, че неизпълнението е значително, респективно тежко. Ако при

неизпълнение на малка част от задължението, включващо главница и възнаградителна лихва, то бъде обявено за предсрочно изискуемо, то би имало злоупотреба с права от страна на кредитора. А това би означавало и неравноправност на клаузата, тъй като води до значително неравновесие при прилагането ѝ. Усвоената сума от договора е 95 118 евро, а не погасената част е 72 085, 25 евро – главница. Задължението, значително надвишава платеното от кредитополучателите, както и непогасения остатък от кредита не може да бъде погасен в първоначалния срок по договора. Поради това неизпълнението следва да се приеме като тежко с оглед срока на кредита. Друг критерии, по който следва да се направи преценка за неравноправност на клаузата за предсрочна изискуемост, е свързан с това дали тя дерогира приложимите в тази област правни норми или предвижда и нещо допълнително, което обременява кредитополучателя. Националното право регламентира предсрочната изискуемост при банкови кредити в чл.60, ал.2 от ЗКИ и в чл.432 от ТЗ. Двете разпоредби предвиждат различни основания-факти от действителността, при настъпването, на които кредиторът може да упражни потестативното си право да обяви кредита за предсрочно изискуем. Според чл.60, ал.2 от ЗКИ обявяването на предсрочна изискуемост може да има при неплащане на кредита или отделни вноски от него на договорената дата за плащане, както и в случаите, когато не се плати в срок една или повече вноски по кредита. Нормата не въвежда изискване за броя на вноските, които не са погасени на падежа, поради което може да се тълкува, че при неплащането на която и да било анюитентна вноска, кредиторът може да обяви предсрочна изискуемост. Разпоредбата на чл.18 от процесния договор в своята цялост не дерогира правната норма от националното законодателство. В нея не се съдържат условия и формулировки извън предвидените в закона случаи, поради което тази клауза от договора за кредит не попада в приложното поле на Директива 93/13 /ЕИО, съгласно чл.1, пар.2. Нормата на чл.60, ал.2 от ЗКИ е императивна, поради което има задължителен характер за договорните отношения, свързани с предоставяне на банкови кредити. Клаузата на чл.18 от договора за кредит от 2005г. не я дерогира и не предвижда повече условия, от установените в горната разпоредба от закона. Тя не е неравноправна и поради това нищожна.

По делото не е спорно, че К.и не са изпълнили задълженията си по договора за кредит от 29.04.2005г. като са останали задължени за сумата от

72 085, 25 главница, която единствено е предмет на настоящия спор.

При определяне на окончателното задължение по главницата съдът следва да съобрази сключените допълнителни споразумения към договора за кредит, в който има клаузи, въвеждащи капитализиране на лихви към главницата – чл.4, ал.1 от допълнително споразумение от 31.05.2010г. и чл.3 от допълнително споразумение от 21.06.2012г. И двете клаузи предвиждат служебно от кредитора да се прибавят към главницата и непогасените лихви. Това по същество е анатоцизъм, доколкото такова прибавяне влече след себе си начисляване на лихви върху лихви. Разпоредбата на чл.10, ал.3 от ЗЗД предвижда олихвяването на изтекли лихви да става съобразно наредби на Българската народна банка/БНБ/. Съгласно чл.16 от Наредба№9/19.12.2002г. за оценка и класификация на рисковите експозиции на банките и за формиране на провизии за загуби от обезценка, действаща към момента на сключване на договора, се забранява начисляването на лихва върху лихва. Възможност за начисляване на лихва върху лихва е допустимо само между търговци, ако е уговорена- чл.294, ал.2 от ТЗ. Клауза от договор, която предвижда включване на договорната лихва към редовната главница и върху нея да се начислява лихва е нищожна като противоречаща на закона- чл.26, ал.1, пр.1 във вр. с чл.10, ал.3 от ЗЗД./ Р № 66/29.07.2019г. по т.д. № 1504/18г., ВКС, II т.о., Р № 30/20.05.20г. по т.д. № 739/19г., ВКС, I т.о., Р № 132/13.02.21г. по т.д. № 2195/19г., ВКС, I т.о./. Затова клаузата на чл.4, ал.1 от допълнително споразумение от 22.12.2011г. и чл.3 от допълнително споразумение от 21.06.2012г. от договора за кредит са нищожни като противоречащи на закона. Въззивният съд се произнася по отношение на нея като съобрази, че чл.10, ал.3 и чл.26, ал.1 от ЗЗД по своя характер са императивни материалноправни норми, установени в обществен интерес и в негова защита. Според т.1 на ТР № 1/2013/09.12.2013г. на ОСГТК на ВКС въззивният съд е ограничен от заявените в жалбата оплаквания при проверката за правилност на първоинстанционното решение, но не и при допуснато нарушение на императивна материалноправна норма. Основна функция на съда е да осигури прилагането на закона и тази му дейност не може да бъде обусловена от волята на страните, когато трябва да се осигури приложението на императивния материален закон. В този случай служебното трябва да има превес над диспозитивното и състезателното начало. В случай, че първоинстанционният съд не е изпълнил тези свои задължения, то това

процесуално нарушение следва да бъде поправено служебно от въззивната инстанция, независимо от липсата на нарочно оплакване във въззивната жалба. Поради което съдът следва да прогласи с решението си посочените клаузи от допълнителните споразумения към договора за кредит за нищожни.

От заключението на счетоводната експертиза се установява, че капитализираните лихви и такси към главницата са в общ размер от 2 074,94 евро. Затова и нейният размер следва да се редуцира с тази сума или задължението по главницата става 72 085, 25 евро. По делото няма представени доказателства от страна на ответниците по жалбата, че те са погасили това свое задължение.

Съдът не се произнася по отношение на наличието на клаузи за анатоцизъм в допълнителните споразумения от 18.07.2011г. и 28.02.2012г., тъй като те са неистински частни документи по отношение на Е. К.. Допълнителното споразумение от 02.04.2007г. е изключено от доказателствата по делото, а в тези от 16.05.2007г. и 03.04.2009г. такива клаузи не се съдържат.

Искът с правно основание чл.430, ал.1 от ТЗ е основателен и доказан в размер от 72 085, 25 евро. Тъй като е предявен като частичен, то той трябва да се уважи за предявения размер от 50 000евро. Ответниците следва да бъдат осъдени при условията на солидарност, която произтича от договора за кредит.

Поради изложените правни изводи първоинстанционното решение трябва да се отмени изцяло и вместо него се постанови друго, с което искът се уважи.

По отношение на разноските.

На жалбоподателя се дължат разноски за СГС в размер на 4711, 66лв. Процесуалният представител на банката не е направил искане за разноски пред въззивния съд.

Воден от горното, съдът

РЕШИ:

ПРИЗНАВА за нищожни на основание на чл.26, ал.1, пр.1 във вр. с

чл.10, ал.3 от ЗЗД разпоредбите на чл.4, ал.1 от допълнително споразумение от 31.05.2010г. и чл.3 от допълнително споразумение от 21.06.2012г.

ОТМЕНЯ решение № 261239/ 07.04.2022г. на СГС, ГО, 29 състав, постановено по гр.д. № 14773/19г. и вместо него ПОСТАНОВЯВА:

ОСЪЖДА Р. Г. К., ЕГН ***** и Е. М. К., ЕГН ***** и двамата с адрес: гр. ***, ул. „***“ ** и със съдебен адрес: гр. София, бул. „Витоша“ № 176, ет.5, ап.17 чрез адв. С. С. да заплатят солидарно на „Юробанк България“ АД, ЕИК000694749, гр. София, ул. „Околовръстен път“ № 260 и със съдебен адрес: гр. София, ул. „Рачо Петков“ № 4, ет.6 чрез адв. З. И. сумата от 50 000 евро /петдесет хиляди евро/, представляваща дължима и незаплатена главница по договор за кредит № HL 945/29.04.2005г. по иск с правно основание чл.430, ал.1 от ТЗ във вр. с чл.79, ал.1 от ЗЗД, в едно със законната лихва върху нея, считано от 11.11.2019г. до окончателното ѝ изплащане, както и 4711, 66 лв. / четири хиляди седемстотин и единадесет лева и шестдесет и шест стотинки/ разноси по делото пред СГС.

Решението подлежи на обжалване пред ВКС в едномесечен срок от съобщението до страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____